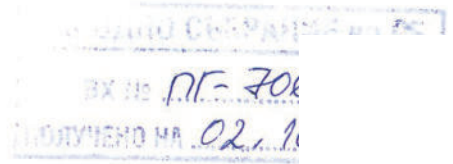

ДО

Г-Н ЦВЕТАН ЦВЕТАНОВ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА
ПО ВЪТРЕШНА СИГУРНОСТ И
ОБЩЕСТВЕН РЕД

СТАНОВИЩЕ

От Българска Асоциация за Потребителско Кредитиране

Относно: Проект на Закон за мерките срещу изпирането на пари (ЗМИП)

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ЦВЕТАНОВ,

Във връзка с внесения за разглеждане в Народното събрание проект на Закон за мерките срещу изпиране на пари, под сигнатура 702-01-14 от 22/08/2017г., представяме на Вашето внимание становище на „Българска Асоциация за Потребителско Кредитиране“, представляваща сдружение с нестопанска цел на финансови институции, предоставящи потребителски кредити, регистрирани пред БНБ и задължени лица според законопроекта.

В материята относно мерките срещу изпирането на пари и финансирането на тероризма, законодателството следва да осигурява, от една страна, ефективност на тези мерки, а от друга, възможност на българските икономически субекти да **развиват стопанската си дейност, без да понесат прекомерни разходи за постигане на съответствие и без да са поставени в по-лошо положение от конкурентите им в Европа.**

Всички експертни оценки сочат, че плащанията в брой представляват основен канал за укриването на доходите от престъпна дейност и поради това, законодателните мерки, насочени към насърчаване на електронните разплащания и модерни финансови продукти, освен модернизирани на финансовия пазар, допринасят и за борбата с изпирането на пари и финансиране на тероризма.

Голяма част от членовете на Асоциацията предоставят финансови услуги от разстояние при спазване на приложимото за това право на ЕС.

Законопроектът е предложен в изпълнение на Директива (ЕС) 2015/849 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 година за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма, за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 2005/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и на Директива 2006/70/ЕО на Комисията, ОВ L 141/73 от 5.6.2015. (по-нататък „Директива 2015/849/ЕС“ или „Директивата“).

Считаме, че в някои свои части той се отклонява от Директивата и необосновано въвежда по-тежки изисквания от установените в Директивата. Тези неоправдано по-тежки изисквания ще затруднят задължените лица в България, ще ги поставят в неконкурентна позиция спрямо европейските банки и финансови институции, без този по-тежък режим реално да подпомага борбата срещу изпирането на пари. Същевременно, дигитализацията на финансовите услуги е без алтернатива на европейския пазар и въвеждането на ограничения за българските финансови

институции ще осуети възможността за подобряването и на без това тяхната по-слаба конкурентна позиция на вътрешния пазар на ЕС.

В тази връзка, следните четири разрешения, предложени в проекта, следва да бъдат ревизирани.

1. Чл. 53, ал.8 на ЗМИП

Според редакцията на член 57, ал. 8 от проекта, алинея 7 не се прилага при идентифицирането на физически лица, които имат право да се разпореждат със средствата, използвани в рамките на деловите взаимоотношения, или които са предмет на случайна сделка или операция.

Исключената от приложение в горните хипотези алинея 7 на член 53 регулира случаите на идентификация без присъствието на клиента и на практика урежда реда за идентификация при операция или сделка чрез електронно изявление, електронен документ или електронен подпис. Напълно неясно е в какви хипотези би се приложила ал.8 и при това положение, е налице реален риск в практиката да възникнат не само съществени затруднения, но и да се стигне до бламиране на правилото по чл.57, ал.7, което има важно значение в хипотезата на предоставяне на финансови услуги от разстояние. От текста на член 53, ал.8 не става ясно какво е приложното поле на алинеята и за кои точно случаи се отнася.

В същото време, ал.8 не урежда конкретен начин за идентификация в случаите, когато са налице предвидените в нормата обстоятелства.

При така предложеното разрешение, се създава нормативна празнота по отношение на сделките, сключвани от разстояние в ситуация, когато дигитализацията на финансовите пазари е без алтернатива и не само не бива да се създават неоправдани пречки, но и българският законодател следва да насърчава местните финансови институции в посочената област.

Европейското законодателство в редица свои актове насърчава предоставянето на финансови услуги от разстояние и подкрепя създаването на иновативен и високотехнологичен финансов пазар. В този смисъл са:

- **Директива 2000/31/ЕО** на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2000 г. за някои правни аспекти на услугите на информационното общество и по-специално на електронната търговия на вътрешния пазар, която обхваща онлайн услугите, в това число продажби на финансови услуги.

- **Регламент (ЕС) № 910/2014** относно електронната идентификация и удостоверителните услуги, който приравнява електронния документ на хартиения такъв и изрично указва, че електронният документооборот не следва да бъде дискриминиран за сметка на конвенционалния хартиен.

- **Директива 2002/65/ЕО** на Европейския парламент и Съвета за продажба от разстояние на финансови услуги, където се указва, че държавите членки следва да се стремят да осигурят достъп, без дискриминация до най-широкия възможен избор от финансови услуги, предлагани в Общността, така че да могат да избират тези, които са най-подходящи за техните нужди

- **Директива (ЕС) 2015/2366 на Европейския парламент и на Съвета** от 25 ноември 2015 година за платежните услуги във вътрешния пазар, за изменение на директиви 2002/65/ЕО, 2009/110/ЕО и 2013/36/ЕС и Регламент (ЕС) № 1093/2010 и за отмяна на Директива 2007/64/ЕО (текст от значение за ЕИП).

- **Документ на Европейската Комисия от 2017 г.** с насоки за развитие на по-конкурентни онлайн базирани финансови услуги и стимулиране на иновативен Европейски финансов сектор, където като основна цел на документа е посоченото намаляването на оперативните разходи и увеличаване на ефикасността на индустрията.

Предвиденото в текста на чл. 53, ал.8 ЗМИП неясно изискване към компаниите, предоставящи финансови услуги от разстояние да не ползват процедурата по член 53, ал.7, категорично осуетява постигането на горните цели и е от характер да направи услугите по-скъпи и значително по-неудобни от тези, свързани с физическото присъствие на лицето. Поради това, следва да отпадне.

2. Член 55, ал.2, изречение второ от ЗМИП

С изречение второ на член 55, ал.2 от проекта се предоставя делегация с правилника за прилагане на закона да се определят допълнителни мерки за удостоверяване на истинността на идентификационните данни на клиента. Така общо формулирана, подобна делегация е неприемлива и създава предпоставки чрез Правилника да се разширят неоправдано изискванията за проверка на събраните идентификационни данни при сделки, сключвани чрез електронно изявление, електронен документ или електронен подпис.

В ал.1 на член 55 на закона са предвидени осем способа за проверка на събраните идентификационни данни, като задължените по закона лица са длъжни да прилагат поне един от тези способы. В първото изречение на ал.2 на член 55 се урежда, че в хипотезата на операция или сделка чрез електронно изявление, електронен документ или електронен подпис, в отклонение от ал.1, **трябва да бъдат приложени поне два способа**. Възможността чрез Правилника да се уредят допълнителни мерки, в отклонение на правилото по ал.1, без да е ясно от какъв характер биха могли да бъдат тези мерки и в какви случаи на подзаконова ниво е допустимо да се въвеждат допълнителни изисквания, създава опасност българската уредба по отношение на проверката на идентификационните данни при операция или сделка чрез електронно изявление, електронен документ или електронен подпис да стане толкова рестриктивна и ограничителна, че на практика да осуети сключването на подобни сделки.

Създаването на необосновано рестриктивен режим по отношение на сделките чрез електронно изявление, електронен документ или електронен подпис и даването на неограничена възможност на подзаконово ниво да се въвеждат допълнителни мерки, не само **биха породили значителни практически затруднения, но и могат да доведат до невъзможност за сключване на финансови услуги от разстояние от страна на българските кредитни и финансови институции**.

Подобен подход е неоправдан от гледна точка на целите на регулираната материя.

С поставянето на доставчиците на финансови услуги от разстояние със седалище и място на стопанска дейност в Република България в по-неизгодно положение и правен режим, в сравнение с доставчиците на същите услуги в другите страни членки на ЕС и ЕИП, се нарушават основните принципи на свобода на установяване и свобода на предоставяне на услуги в границите на ЕС, предвидени в Договора за функционирането на ЕС (виж. чл. 26, чл. 49-55, чл. 56-62 от ДФЕС) и утвърдени от съдебната практика на Съда на ЕС.

Ако остане възможността за неограничено допълване чрез Правилника на мерките, които следва да се прилагат за проверка на идентификационните данни, в утежнено положение ще се намират не само задължените по закона лица, но и всички местни лица, тъй като те трябва да отговарят на увеличени и по-рестриктивни изисквания в сравнение с изискванията, действащи в другите държави членки. Подобен ефект следва да бъде избегнат, за да се осигури законодателство в Република България, което е в съответствие с цели на политиката, преследвани от Съюза.

Считаме, че член 55, ал.2, изр. второ следва да отпадне.

3. Чл. 56, ал. 1 ЗМИП.

Член 56, ал. 1 на проекта поставя силно ограничително условие по отношение на позоваването на предходно идентифициране на клиентите, което е в противоречие с член 25, във връзка с член 26 от Директивата. Според член 56 на проекта, се допуска позоваване на предходно идентифициране, само ако е извършено от кредитна институция.

Директивата допуска позоваване на предходно идентифициране, извършено от задължено според Директивата лице - лица, които прилагат изисквания за комплексна проверка на клиента и съхраняване на информация, които съответстват на предвидените в Директивата и във връзка с изпълнението на изискванията, установени в Директива подлежат на надзор, който се осъществява по начин съответстващ на глава VI, раздел 2.

В тази насока, в съображение 35 към преамбюла на Директивата се сочи: *За да се избегнат повтарящите се процедури за идентифициране на клиента, водещи до забавяния и по-ниска ефективност на стопанската дейност, е целесъобразно да се позволи клиентите, които са били идентифицирани другаде, да бъдат представяни на задължените субекти при спазване на подходящи предпазни мерки.*

Не са налице съображения в подкрепа на предложението в отклонение на Директивата подход да се изисква провеждане на повтарящи се процедури за идентифициране на клиента от различните задължени лица. Подобно изискване води до забавяния и по-ниска ефективност на стопанската дейност, както е отчетено в Директивата.

Според законопроекта, кредитните институции нямат повече задължения и не прилагат високи изисквания от останалите финансови институции, които също са обект на надзор. Директивата също не поставя кредитните институции в по-особено положение спрямо останалите лица, които са задължени субекти. Изискванията за комплексна проверка и идентификация на клиента, които е необходимо да съблюдават не само кредитните институции, но и всички задължени лица **са идентични**.

При това положение, няма разумно основание за въвеждането на подобно ограничение, което отново поставя в по-неблагоприятно положение българските кредитни и финансови институции спрямо тези, установени в друга държава членка.

Поради изложените съображения, посочената разпоредба следва да бъде променени в съответствие с изискванията на Директива 2015/849/ЕС и целите и принципите за изграждане на единен и функциониращ при условията на свободна конкуренция европейски пазар, установени в правото на ЕС, като се допусне позоваване на предходно идентифициране от задължено по закона лице.

4. Член 58 от ЗМИП.

Член 58 на проекта поставя потенциалната възможност от включването в правилника за прилагането на закона на допълнителни изисквания и изключения при предходно идентифициране на клиента. Отново е налице цитираната в т.2 на настоящото становище опасност от създаване на прекалено рестриктивна правна обстановка чрез включването на подзаконово ниво на допълнителни ограничители. В допълнение, остава неясно какво значение влага законодателят в понятието „изключения“. От една страна, може да се очакват облекчени условия при определени случаи на позоваването на предходно идентифициране. От друга, възможно е в правилника да бъдат цитирани случаи, при които това позоваване няма да е възможно или достатъчно. Валидни са всички аргументи, посочени в изложението до момента, относно риска

въвеждането на прекалено рестриктивни нормативни условия да доведе до невъзможност за сключване на финансови услуги от разстояние и до поставянето на участниците на българския пазар в неравностойно положение спрямо останалите държави членки.

Предвид изложените съображения, считаме, че член 58 трябва да отпадне.

45Член 59, ал.1 от ЗМИП

Според член 59, ал.1 на проекта, идентифицирането на всяко физическо лице, което е действителен собственик на клиент –юридическо лице или друго правно образувание се извършва чрез събирането на три групи документи:

1. Справка в съответния регистър по член 63 на проекта, съответстващ на регистъра по член 30, т.3 на Директивата;
2. Документите и справките по член 54, ал.1 и 2, както и други документи, от които да са видни действителния собственик, характерът и видът на собствеността или контролът, както и да няма съмнение, че лицето, за което е получена информация по т.1 е актуалният действителен собственик;
3. Декларация, подписана от законния представител или пълномощника на юридическото лице.

Според член 30, т.1 от Директивата:

т.1 Държавите членки гарантират, че учредените на тяхна територия корпоративни и други правни образувания са длъжни да получават и да разполагат с подходяща, точна и актуална информация относно своите действителни собственици, включително подробни данни относно притежаваните права.

т.3. Държавите членки гарантират, че информацията, посочена в параграф 1, се съхранява в централен регистър във всяка държава членка, например търговски или дружествен регистър, както е посочено в член 3 от Директива 2009/101/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ⁽³¹⁾, или в публичен регистър. Държавите членки уведомяват Комисията за характеристиките на тези национални механизми. Информацията относно действителните собственици, съдържаща се в тази база данни, може да се събира в съответствие с националните системи.

Точка 8 от член 30 на Директивата предвижда, че: „Държавите членки изискват от задължените субекти да не разчитат изцяло на посочения в параграф 3 централен регистър, за да изпълняват изискванията за комплексна проверка на клиента в съответствие с глава II. Тези изисквания се изпълняват чрез прилагане на основан на риска подход”.

Следователно, според Директивата, задължените субекти трябва да не разчитат изцяло на посочения в параграф 3 централен регистър, а да спазват изискванията за комплексна проверка чрез прилагане на основан на риска подход, респ., комплексната проверка се извършва при отчитане на конкретния случай и свързания с него риск.

В противоречие с член 30, точка 8 на Директивата, предложената уредба се отклонява значително от подхода, предвиден в Директивата, доколкото, без оглед на оценката на риска, се изисква от задължените лица, освен справката от регистъра по член 63, да събират многобройни

документи относно действителния собственик и едва ли не да провеждат при всеки клиент - юридическо лице разследване относно действителния му собственик.

Нещо повече, идентификацията на действителния собственик на юридическо лице е по-тежка и обременителна от идентификацията на самия клиент-юридическо лице, където в определени хипотези е достатъчна справка в съответния търговски регистър.

Не е ясно по какви съображения, не е допустимо задължените лица да се доверят на данните, посочени в регистъра по член 63, който се създава по силата на самата Директива, а във всеки един случай и без да са налице съмнения в достоверността на същите данни, ще се изисква задължително събиране и на допълнителни документи и декларация от законния представител или пълномощника на юридическото лице.

Подобен подход, свързан с налагането на неоправдани и обременителни изисквания за събиране на документи, без оглед на риска е непропорционален, свързан е с разходи за задължените лица и не кореспондира с изложеното във второто съображение към Директивата, че следва да се създаде регулаторна среда, която да позволява на дружествата да развиват стопанската си дейност, без да понесат прекомерни разходи за постигане на съответствие.

В член 59, ал.1 следва да се предвиди, че идентификацията на действителния собственик на юридическо лице се извършва чрез справка в регистъра по член 63, а в зависимост от оценката на риска на клиента, и чрез събиране на документите посочени в т.2 и т.3 според настоящата редакция на ал.1 на ч

С уважение,

Дата: 02.10.2017 г.

Георги Джибов,
Председател на УС на Българска Асоциация за потребителско кредитиране

Лице за контакт:
Кристина Петкова
Главен секретар на Българска Асоциация за потребителско кредитиране
KPetkova@tbibank.bg
гр. София 1421, кв. Лозенец, ул. Димитър Хаджикоцев 52-54, ет.3